

בקיצור

ללמוד להבין ולזכור

מסכת מועד קמ"ז דף ז

לע"נ מרת פנינה (פסיה) ברן ע"ה

הערה חשובה: המילים המודגשות הן תמצית העניינים וניתן לקרוא אותן בפני עצמן כסיכום מהיר.

דף ז

עשיית כותל גינה או תיקונו בשביעית

אף על פי שבשנה השביעית יש להפקיר את הגידולים, מותר לבנות כותל סביב הגינה, וכל שכן שמותר לתקן פרצה שנפרצה בכותל קיים.

עשיית כותל גינה או תיקונו במועד

בחולו של מועד אסור לבנות כותל סביב הגינה, כי יש בכך טרחה יתירה. אבל אם נפרצה פרצה בכותל של גינה קיים, מותר לתקנה באופן ארעי.

לדברי רב יוסף, סותם את הפרצה בהוצא, הם עלים של דקל, ובדפנא, הם ענפים של עץ דפנה, כלומר סותם את הפרצה בגדר, מענפי דפנא המחוברים זה לזה בעלים של דקל.

ובמתנינא שנינו, צר בצרור ואינו טח בטיט, כלומר סותם את הפרצה באבנים שממלא בה, זה על גבי זה, בלא לחברם זה לזה בטיט.

עשיית כותל חצר או תיקונו במועד

לדברי רב חסדא, מה ששנינו, שבמועד מתקנים פרצת כותל, אבל אין בונים כותל שלם מתחילתו, אין זה אלא בכותל גינה, אבל חצר, בונים לה אף כותל שלם מתחילתו וכל שכן שמתקנים פרצתה.

והטעם לכך, כי בניית כותל החצר נצרכת להינצל מנזק גנבים. ובסוף הסוגיה דייק רב אשי ממשנתנו כדברי רב חסדא.

ובברייתא שנינו, שכותל חצר שהיה נוטה ליפול לצד רשות הרבים, סותר ובונה אותו במועד כדרכו, מפני הסכנה שלא יפול על עוברי דרכים.

ובלשון ראשון ביארו, שאין מכאן ראייה לדברי רב חסדא, שמותר לבנות כותל חצר במועד. כי אפשר שרק במקום סכנה התירו לבנות, ולא בכל מקום.

ואף שבסתירה כבר בטלה הסכנה של נפילת הכותל, מאחר שהרסו מפני הסכנה, התירו לחזור ולבנות, כדי שלא ימנע מלסתור, אבל שלא במקום סכנה, אין בונים.

ובלשון שני ביארו, שאין מכאן קושיה לדברי רב חסדא, ואין ללמוד מכאן שדווקא במקום סכנה התירו לבנות כותל חצר במועד.

כי דבר זה יתכן מותר תמיד, ומה שנתנו טעם לדין זה מפני הסכנה, לבאר שמחמת הטעם הזה הורסים את הכותל הישן, אבל לבנות את החדש, בכל אופן מותר להינצל מנזק גנבים.

סדר טומאת המצורע

מי שנראה נגע צרעת בבשרו, מובא אל הכהן, שיראה את הנגע. אם ראה בו הכהן (א) שער לבן, או (ב) מחיית בשר חי, הרי זה סימן טומאה גמור, והמצורע נעשה מצורע מוחלט, "בגדיו יהיו פְּרָמִים וְרֵאשׁוֹ יִהְיֶה פְּרוּעַ וְעַל שָׁפָם יַעֲטֶה וְטָמֵא טָמֵא יִקְרָא. כָּל יָמֵי אֲשֶׁר הִנֵּנֶּה בּוֹ יִטָּמֵא טָמֵא הוּא בְּדָד יֵשֵׁב מִחוּץ לַמִּחֲנֶה מוֹשְׁבֹו" (ויקרא י"ג מ"ה).

ואם לא נראה בו אחד משני הסימנים הללו, הכהן מסגירו שבעה ימים, כלומר סוגר אותו במקום מסוים ולא יצא משם שבעה ימים.

בסוף שבעה ימים, הכהן רואה את הנגע שוב. אם נראה בו אחד משני הסימנים הנזכרים לעיל, או (ג) שפשה [=גדל] הנגע, הרי זה סימן טומאה גמור, והמצורע נעשה מצורע מוחלט.

ואם נחלש הנגע, הרי זה טהור.

ואם לא נראה בו אחד משלושת סימני הטומאה וגם לא נחלש, הכהן מסגירו שבעה ימים שנית.

בסוף שבעה ימים שניים הכהן רואה את הנגע שוב. אם נראה בו אחד משלושת סימני הטומאה הנזכרים לעיל, הרי זה סימן טומאה גמור, והמצורע נעשה מצורע מוחלט. ואם לאו, הרי זה טהור.

מה בין מצורע מוסגר למצורע מוחלט

המצורע בימים שהוא מוסגר הוא נקרא מצורע מוסגר, ואם נטמא בסימני טומאה הוא נקרא מצורע מוחלט.

ומבואר במסכת מגילה, שמצורע מוסגר ומצורע מוחלט שווים הם לכל דיני טומאתם, ושניהם משתלחים חוץ לשלוש מחנות.

ואין ביניהם חילוק אלא בדבר זה, שמצורע מוחלט טעון פריעה ופרימה, ומצורע מוסגר אינו טעון פריעה ופרימה, כי הכתוב, "וְהִצְרִיעַ אֲשֶׁר בּוֹ הִנֵּנֶה בְּגָדָיו יִהְיוּ פְּרָמִים וְרֵאשׁוֹ יִהְיֶה פְּרוּעַ וְעַל שָׁפָם יַעֲטֶה וְטָמֵא טָמֵא יִקְרָא" (ויקרא י"ג מ"ה) נאמר רק במצורע מוחלט.

סדר טהרת מצורע מוחלט

(א) ביום שנרפא מצרעתו, מביאים לו שתי צפורים חיות טהורות, ועץ ארז, ושני תולעת, ואזוב, את הצפור האחת שוחטים אל כלי חרס על מים חיים, ונוטלים את שאר

בקי צור

ללמוד להבין ולזכור

מסכת מועד קמ"ז דף ז

לע"נ מרת פנינה (פסיה) ברן ע"ה

הדברים, וטובלים בדם הצפור השחווטה, ומזים עליו, ומשלחים את הצפור החיה. (ב) ומגלח. (ג) וטובל. (ד) וממתין **שבעה ימים**.

(ה) וביום השביעי חוזר ומגלח את כל שערו. (ו) וטובל.

(ז) וביום השמיני מביא את קרבנות טהרתו: (א) אשמו, שממנו ומהשמן נותנים על תנוך אזנו ובהונותיו, (ב) וחטאתו, (ג) ועולתו.

ואותם שבעה ימים של טהרתו נקראים ימי ספורו, ואף שבהם מותר לו להיכנס למחנה ישראל, מאשתו צריך לפרוש, שנאמר בהם, "וַיֵּשֶׁב מִחוּץ לְאֹהֱלוֹ שִׁבְעַת יָמִים" (ויקרא י"ד ח'), ואהלו זו אשתו, כדכתיב "שובו לכם לאהליכם".

ראיית נגעים במועד

א. ראייה ראשונה.

הכל מודים, שמי שנראה בו נגע צרעת בחולו של מועד, אין הכהן בא לראותו.

והטעם לכך, כי נאמר "וַיִּשְׁמַחֲתָּ בְּחֻקָּךְ" (דברים ט"ז י"ד), ואם יבוא הכהן, הרי זה מצערו, שהוא מסגירו או מטמאו.

ב. ראייה של סוף הסגר ראשון.

הכל מודים, שמי שנראה בו נגע צרעת קודם המועד, והסגירוהו שבעת ימים, אם תמו אותם שבעה ימים במועד, הכהן בא לראות את הנגע במועד.

והטעם לכך, כי אין הפסד בדבר, שכן כבר נעשה מוסגר קודם לכן. ואם כן, אין לו אלא ספק רווח, שאם נחלש הנגע, יטהרו אותו, ואם לאו, יסגירו אותו שבעה ימים שנית, כמו שהיה עד עכשיו.

ג. ראייה של סוף הסגר שני.

מי שנראה בו נגע צרעת קודם המועד והסגירוהו שני שבועות ותם השבוע השני במועד, נחלקו רבי מאיר ורבי יוסי אם הכהן בא לראות את הנגע במועד.

לדעת רבי מאיר, הכהן בא לראותו במועד, אם רואה שנטהר, אומר לו שהוא טהור. ואם רואה שנטמא, שותק, ואינו עושה אותו מוחלט. ולדעת תנא אחד, בדבר זה דעת רבי כדעת רבי מאיר.

ולדעת רבי יוסי, הכהן לא יוכל לעשות כן, כי מאחר שראה את הנגע, הוא מחויב לומר אם הוא טמא או טהור, שנאמר "לְטַהְרֹוֹ אוֹ לְטַמְּאוֹ" (ויקרא י"ג נ"ט), ואינו רשאי לשתוק. ולכן טוב שלא יבוא לראות כלל, וישאר המצורע מוסגר, כמו שהיה, ממה שיבוא לראותו, ועל ידי זה יתכן שיעשה מוחלט. ולדעת תנא אחד בדבר זה דעת רבי כדעת רבי יוסי.

ד. ראיית טהרתו.

מצורע מוחלט שנרפא מצרעתו במועד, נחלקו בו רבי מאיר ורבי יוסי, אם הכהן בא לראותו במועד לטהרו, ולהתחיל סדר טהרתו או לא.

לדעת רבי מאיר, הכהן בא לראותו במועד. אם יראה שעדיין הוא טמא, הרי הוא כבתחילה. ואם לאו, יטהרנו, ויתחיל סדר טהרתו, ושמחה היא לו. ולדעת תנא אחד, בדבר זה דעת רבי כדעת רבי מאיר.

והטעם לכך ששמחה היא לו להתחיל את סדר טהרתו, אף שבימי ספורו הוא אסור באשתו, כי מכל מקום מותר הוא מעתה במחנה ישראל. וטוב לו שיהיה בחברת הכל, ויהיה אסור באשתו, ממה שיהיה עליו לצאת חוץ למחנה, אף על פי שמותר באשתו [=צוותא דעלמא עדיף ליה].

ולדעת רבי יוסי, הכהן אינו בא לראותו במועד, כי ממה נפשך אין לו שמחה בדבר. שכן אם יראה שעדיין הוא טמא, הרי הוא כבתחילה ואין לו כל שמחה, ואם לאו, ויבוא לטהרו, אין לו שמחה בסדר טהרתו יותר מבימי חלוטו. ולדעת תנא אחד, בדבר זה דעת רבי כדעת רבי יוסי.

והטעם לכך כי בימי ספורו הוא אסור באשתו, ואם כן, אף שמותר הוא מעתה במחנה ישראל, אינו חפץ בכך, שטוב לו שיהיה מותר באשתו, אף על פי שעליו לצאת חוץ למחנה, ממה שיוכל להיכנס למחנה, ויהיה אסור באשתו [=צוותא דאשתו עדיפא ליה].

מצורע בתשמיש המטה

לעיל נתבאר, שהמצורע בימי ספורו, אסור בתשמיש המטה. ודבר זה מבואר בכתוב, שנאמר, "וְכַפֵּס הַמַּטְהֵר אֶת בְּגָדָיו וְגִלְחָת אֶת כָּל שְׁעָרוֹ וְרָחַץ בַּמַּיִם וְטָהַר וְאָמַר יְבוֹא אֵל הַמַּחֲנֶה וַיֵּשֶׁב מִחוּץ לְאֹהֱלוֹ שִׁבְעַת יָמִים" (ויקרא י"ד ח').

וכלל בידינו, שאהלו הנזכר כאן הוא אשתו, כמו בכתוב, "לֵךְ אָמַר לָהֶם שׁוּבוּ לָכֶם לְאֹהֲלֵיכֶם" (דברים ה' כ"ו).

לדעת רבי יהודה, מתוך כך שנאמר, "וְאֶחָדִי טָהַרְתוּ שִׁבְעַת יָמִים וְסִפְרוּ לוֹ" (יחזקאל מ"ד כ"ו), למדנו שדווקא בימי ספורו, שפירשה בהם תורה שהמצורע אסור בתשמיש המטה, הוא נאסר בכך, אבל בימי חלוטו, הוא מותר בתשמיש המטה וכן דעת רבי ורבי יוסי לעיל.

ואמר רבי חייא, דנתי לפני רבי, להביא ראיה לדבריו שמצורע מותר בתשמיש המטה בימי חלוטו. ואמרתי לו למדתנו רבינו, הרי עיבורו של יותם בנו של עוזיה היה לאחר שנצטרע עוזיה ונעשה מוחלט. ואם היה עוזיה אסור בתשמיש המטה, כיצד נתעברה אשתו?

בקי צור

ללמוד להבין ולזכור

מסכת מועד קמ"ז דף ז

לע"נ מרת פנינה (פסיה) ברן ע"ה

אלא ודאי מותר הוא בתשמיש המטה. והשיב לו רבי, אף אני כך אמרתי.

ולדעת רבי יוסי ברבי יהודה, הדברים קל וחומר, אם בימי ספורו של מצורע, שכבר החל סדר טהרתו, הוא אסור בתשמיש המטה, **כל שכן שהוא אסור בימי חלוטו**.

מנין שטומאת המצורע תלויה באמירת הכהן

לעיל נתבאר, שהמצורע נטמא רק כשיראה הכהן את הנגע ויאמר שהוא טמא. אבל אם הכהן ראה ושתק, או לא בא כלל לראות את המצורע, הרי זה טהור.

ושני כתובים מלמדים את הדין הזה, שאין הצרעת מטמאה עד שיטמאנה הכהן.

א. בענין נגעי אדם.

נאמר, **"וּבְיָוִם הַרְאוֹת בּוֹ בֶּשֶׁר חַי יִטְמָא"** (ויקרא י"ג י"ד). והכתוב הזה מלמד, **שלא בכל יום יראה הכהן את הנגע**, אלא **יש ימים שהוא רואה, ויש ימים שאינו רואה**, [ובדף ח' יתבאר בעזה"י, כיצד למדו זאת מהכתוב].

ומכאן שטומאת המצורע תלויה בראיתו של הכהן, ואם אינו רואה ומטמא, המצורע טהור, כי אם בכל אופן המצורע טמא, מה אכפת לנו אם הכהן רואה או לא.

ואמר רבי יהודה, שהימים שאמרה תורה שלא יבוא הכהן לטמא את המצורע, הם שבעת ימי משתה,

שאינו מטמאים את החתן, ולא את ביתו, ולא את כסותו, וכן שבעת ימי הרגל, שאינו מטמאים בהם שום אדם.

ב. בענין נגע בתים.

נאמר, **"וְצִוְהָ הַכֹּהֵן וּפְנֹו אֶת הַבַּיִת בְּטָרִם יָבֵא הַכֹּהֵן לְרֵאוֹת אֶת הַנֶּגַע וְלֹא יִטְמָא כָּל אֲשֶׁר בַּבַּיִת וְאַחַר כֵּן יָבֵא הַכֹּהֵן לְרֵאוֹת אֶת הַבַּיִת"** (ויקרא י"ד ל"ו).

כלומר, כל זמן שלא ראה הכהן את הנגע וטמאו, לא נטמא כל אשר בבית, וניתן לפנותו בטהרתו, ומכאן שהטומאה תלויה בראית הכהן.

ואמר רבי, שגם מכאן יש ללמוד בקל וחומר, אם לצורך דבר הרשות אמרה תורה להמתין מלטמא עד שיוציא כל אשר בבית, כל שכן לדבר מצווה יש להמתין, ואין מטמאים חתן ביתו וכסותו כל שבעת ימי המשתה, וכל אדם כל שבעת ימי הרגל. [ולהלן יתבאר בעזה"י למה לדעתו הוצרכו שני כתובים ללמד זאת].

ורבי יהודה חולק ואומר, שאין ללמוד מנגעי בתים לנגעי אדם. כי בנגעי בתים מצינו דבר חידוש שאין כמותו בכל התורה, והוא, שבכל התורה לא מצינו טומאה באבנים ובעצים, שלא מצינו טומאה אלא בכלי עץ שיש להם בית קיבול וכאן אפילו אבנים ועצים טמאים. וכלל בידינו, שכל ענין שיש בו חידוש, אין למדים ממנו גם דברים אחרים שנאמרו בו, שמא לא נאמרו אלא במקום החידוש.

מחלוקת רבי יהודה ורבי לענין נגעי גופו

נתבאר שנחלקו רבי יהודה ורבי, האם מתוך כך שלמדנו שממתינים לראות נגעי בתים עד שיוציאו כל הכלים שבבית יש ללמוד גם שממתינים לחתן בשבעת ימי המשתה שלו ולכל אדם ברגל, ולא רואים בהם נגעי גופו.

לדברי אב"י, אין מחלוקת בדין בין רבי יהודה ורבי ושניהם מסכימים, שלענין נגעי גופו ממתינים רק לדבר מצווה ולכן אין מטמאים חתן ביתו וכסותו כל שבעת ימי המשתה, וכל אדם כל שבעת ימי הרגל, אבל לדבר הרשות אין ממתינים בנגעי גופו.

ומחלוקתם רק מהיכן לומדים זאת [=משמעות דורשין איכא בינייהו]. רבי יהודה לומד זאת מהכתוב **"וּבְיָוִם הַרְאוֹת בּוֹ"**, ורבי לומד זאת בקל וחומר מהכתוב **"וְצִוְהָ הַכֹּהֵן וּפְנֹו אֶת הַבַּיִת"**.

ולדברי רבא, יש מחלוקת בדין בין רבי יהודה ורבי.

לדעת רבי יהודה, בנגעי גופו, הכהן ממתין מלראות את הנגע רק לצורך מצווה, כגון לחתן כל ימי המשתה, ולכל אדם כל ימי הרגל, כי לדעתו דין זה למד מהכתוב **"וּבְיָוִם הַרְאוֹת בּוֹ", המלמד, שיש ימים שאין הכהן רואה, ומסתבר להעמיד זאת בימים שיש בכך צורך מצווה.**

ולדעת רבי, הכהן ממתין מלראות כל נגע גם לצורך רשות, ולכן נאמרו שני הכתובים הללו גם לענין נגעי גופו וגם לענין נגעי בתים.

כי אם היה כתוב רק לענין נגעי גופו, **"וּבְיָוִם הַרְאוֹת בּוֹ"**, היינו אומרים אין ממתינים לו בנגעי גופו אלא לדבר מצווה, ולא לדבר הרשות.

ואם היה כתוב רק לענין נגעי בתים **"וְצִוְהָ הַכֹּהֵן וּפְנֹו אֶת הַבַּיִת וּפְנֹו אֶת הַבַּיִת"**, היינו אומרים, בנגעי בתים אמנם ממתינים אפילו לדבר הרשות, אבל מאחר שיש בהם חידוש [כפי שנתבאר], אין ללמוד מהם לנגעי גופו כלל.

אבל עתה, מאחר שלמדנו מהכתוב **"וּבְיָוִם הַרְאוֹת בּוֹ"**, שממתינים לו לנגעי גופו לכל הפחות לדבר מצווה, מעתה יש ללמוד בקל וחומר מנגעי בתים, שממתינים לו לדבר הרשות גם בנגעי גופו.

קישור לקבלת ה"בקי צור"